

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Tieltstraat 210

Meulebeke, West-Vlaanderen

2024A470

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

BUREAUONDERZOEK

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Merlijn De Baene

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2023

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. BUREAUONDERZOEK [BO]	3
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE	3
1.1.1 Administratieve gegevens	3
1.1.2 De onderzoeksopdracht	5
1.1.3 Het projectgebied	6
1.2 ASSESSMENT	8
1.2.1 Landschappelijk kader	8
1.2.2 Historisch kader	13
1.2.3 Archeologisch kader	22
1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK	26
BIBLIOGRAFIE	i
BIJLAGE	ii

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de realisatie van een verkaveling van 5 loten in Meulebeke, West-Vlaanderen. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 3775 m². Voor dit project gaan we uit van een integrale verstoring van het terrein.

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied met landelijk karakter. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 1000 m² bedraagt en de gecombineerde oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft meer dan 3000 m² bedraagt.

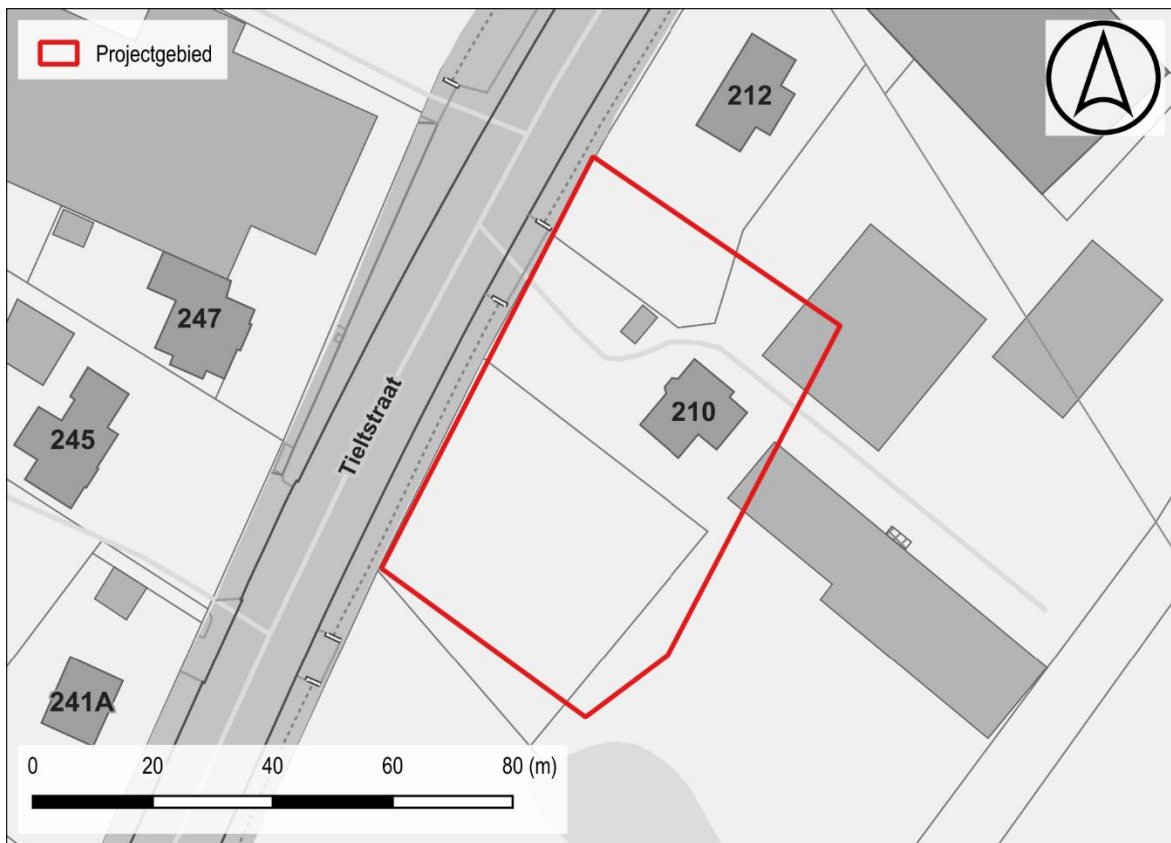
RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureaustudie en aansluitend landschappelijk bodemonderzoek op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. BUREAUONDERZOEK [BO]

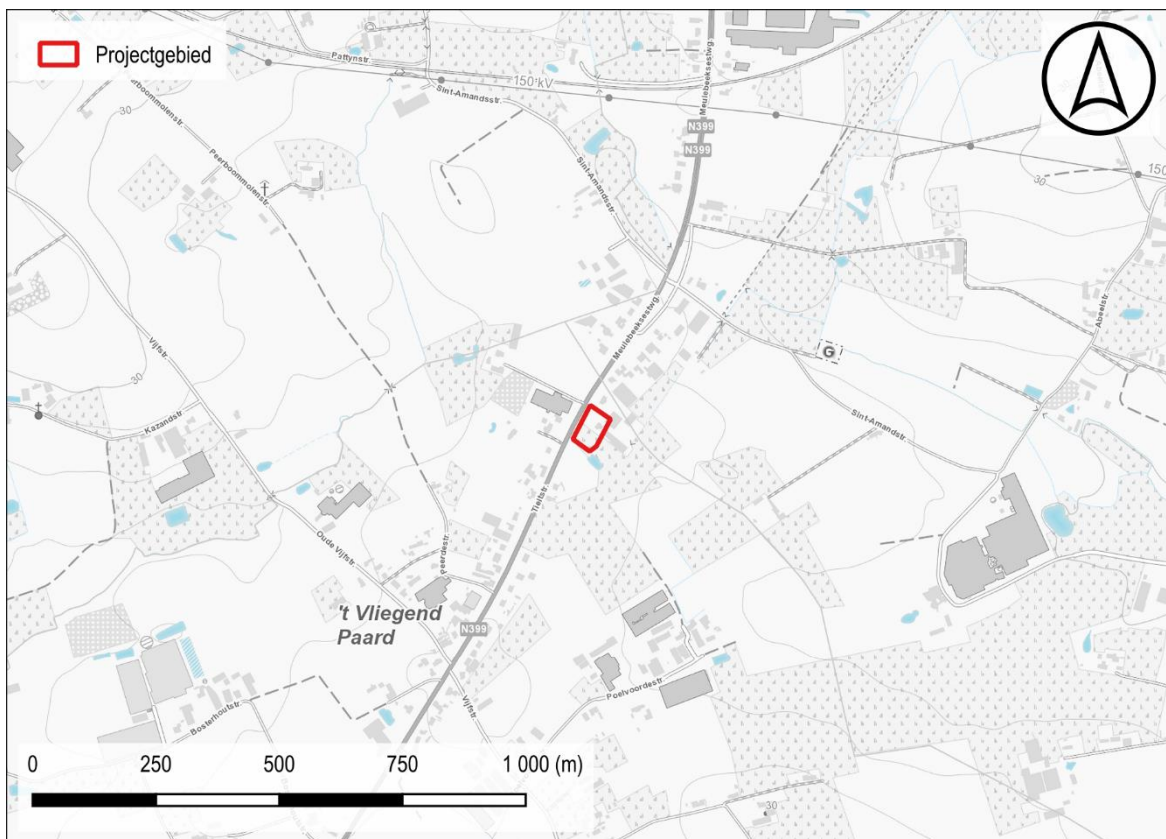
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2024A471	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 75540	Y ₁ : 185554
	X ₂ : 75735	Y ₂ : 185694
KADASTER	Meulebeke Afdeling 2, Sectie C, Nummers 728c, 730d en 731p	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1 en 2	
OPZET INITIATIEFNEMER	Figuur 4	

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)

1.1.2 De onderzoeksopdracht

1.1.2.1 Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied

“Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.”
– CGP 4.0; p. 28

Op basis van verscheidene parameters, zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, topografie, geomorfologie, bodemgebruik, vegetatie, en ingreephistoriek, wordt een waardering van het archeologisch potentieel binnen het afgebakende projectgebied opgesteld. Hiertoe wordt een stapsgewijze onderzoeksprocedure doorlopen, waarbij de vraagstelling steeds teruggekoppeld wordt naar volgende kernpunten:

- Wat is de trefkans op intact bewaarde archeologische aanwijzingen?
- Wat zijn de geplande ingrepen in functie van de werkzaamheden? Zullen de werken eventuele vindplaatsen bedreigen?

1.1.2.2 Werkwijze en strategie van het vooronderzoek fase BO

RUBEN WILLAERT NV werd aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureauonderzoek op te maken. Dit bureauonderzoek werd uitgevoerd onder leiding van een erkend archeoloog van Ruben Willaert NV. De aard van de werken werd tijdens het bureauonderzoek afgewogen tegen de voorhanden zijnde gegevens relevant voor het projectgebied op bodemkundig, landschappelijk, historisch-cartografisch en archeologisch vlak.

De archeologienota werd opgemaakt middels *Office*- en *Adobe*-software. Het bijhorend kaartmateriaal werd aangemaakt in een GIS-omgeving. Hierin werden de ontwerpplannen ingeladen en geprojecteerd ten opzichte van diverse kaartlagen die raadpleegbaar zijn op geopunt.be, dov.vlaanderen.be, geo.onroerenderfgoed.be, cartesius.be en de website van de centraal archeologische inventaris [CAI]¹. De geraadpleegde literatuur, de digitale bronnen en het kaartmateriaal zijn te vinden in de bijlage.

¹ De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen en andere sites met erfgoedwaarde; onder dezelfde noemer verzamelen we alle opgestelde archeologienota's vanaf 2015.

1.1.3 Het projectgebied

1.1.3.1 Archeologische voorkennis

Binnen de grenzen van het projectgebied vond in het verleden nog geen archeologisch (voor)onderzoek plaats.

1.1.3.2 Ruimtelijke situering

Het projectgebied bevindt zich in Meulebeke, West-Vlaanderen, aan de grens met Tielt. Aan de westelijke zijde grenst het terrein aan de Tieltstraat.

Het centrum van Meulebeke ligt op ca. 3.3 km ten zuidwesten, het centrum van Tielt op ca. 2.9 km ten noordoosten.

Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.1.3.3 Geplande bodemingrepen

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 3775 m². De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling van 5 loten. De huidige bebouwing ter hoogte van het projectgebied wordt gesloopt. Het lijkt geen twijfel dat de geplande werken, het hiermee gepaard gaande werfverkeer en de toekomstige ingrepen binnen de individuele kavels het potentieel archeologisch niveau over het volledige plangebied bedreigen. Daarom wordt binnen deze archeologienota uitgegaan van een integrale versterking van het terrein.

Figuur 4: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomosaïek (©Geopunt)

1.2 ASSESSMENT

1.2.1 Landschappelijk kader

Het projectgebied is gelegen in de **zandleem en leemstreek**.

Meulebeke is gelegen op een uitloper van het zandlemig Plateau van Tielt, dat in het zuiden is begrensd door de dalsliert van de Mandel. Het onderzoeksgebied bevindt zich ter hoogte van een smalle zuidelijke uitloper van het noordelijk gelegen Tielts Plateau. Langs de westzijde van deze uitloper stroomt de Schellebeek, langs de westzijde van deze rug bevindt zich de vallei van de Marialoopbeek en haar zijtakken.

Het microreliëf situeert het projectgebied op een hoogte van ca. **25.7 tot 26.4 + m TAW**. De zone die thans bebouwd is situeert zich iets hoger dan de rest van het terrein.

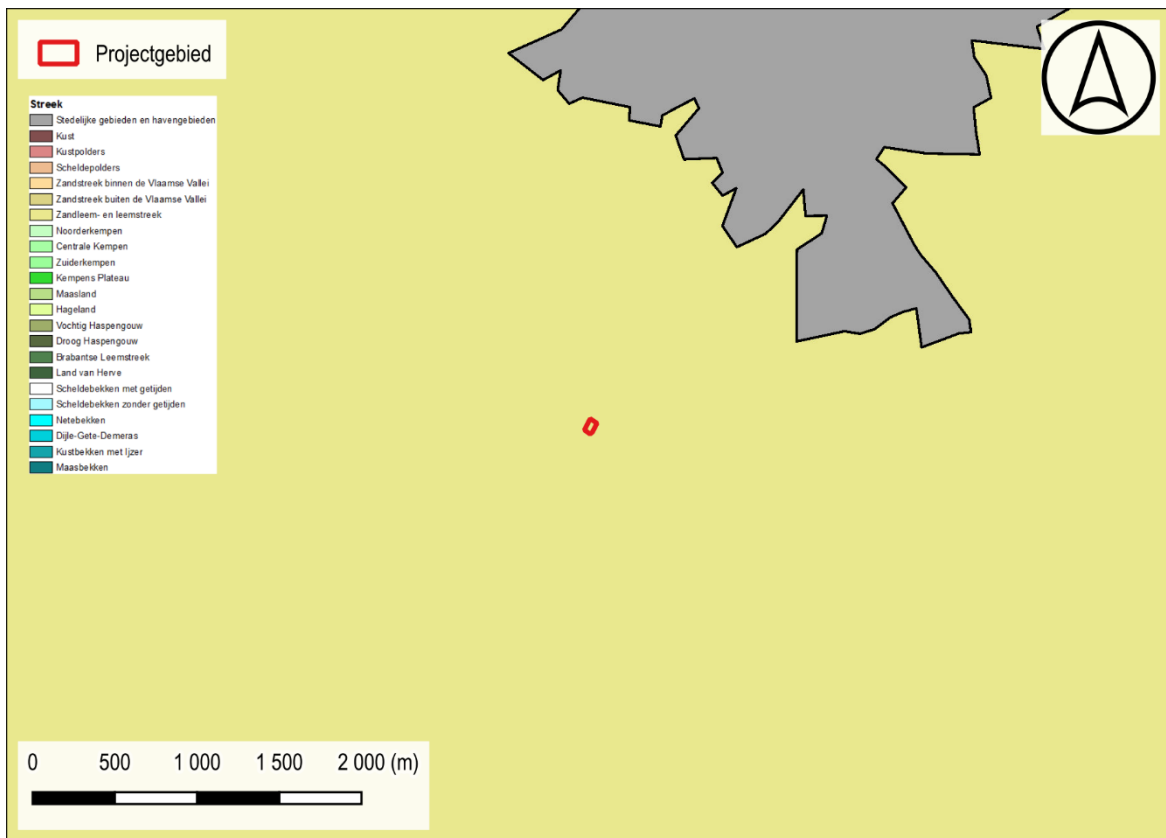
Het projectgebied is gelegen in het Lid van Egem (**Formatie van Tielt**). De Formatie van Tielt bestaat uit een fijn zandig en zandig marien sediment. Het **Lid van Egem** bestaat uit een glimmer- en glauconiethoudend zeer fijn zand dat grover wordt naar boven toe. Het is tevens afgezet in ondiepe-mariene omstandigheden.

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

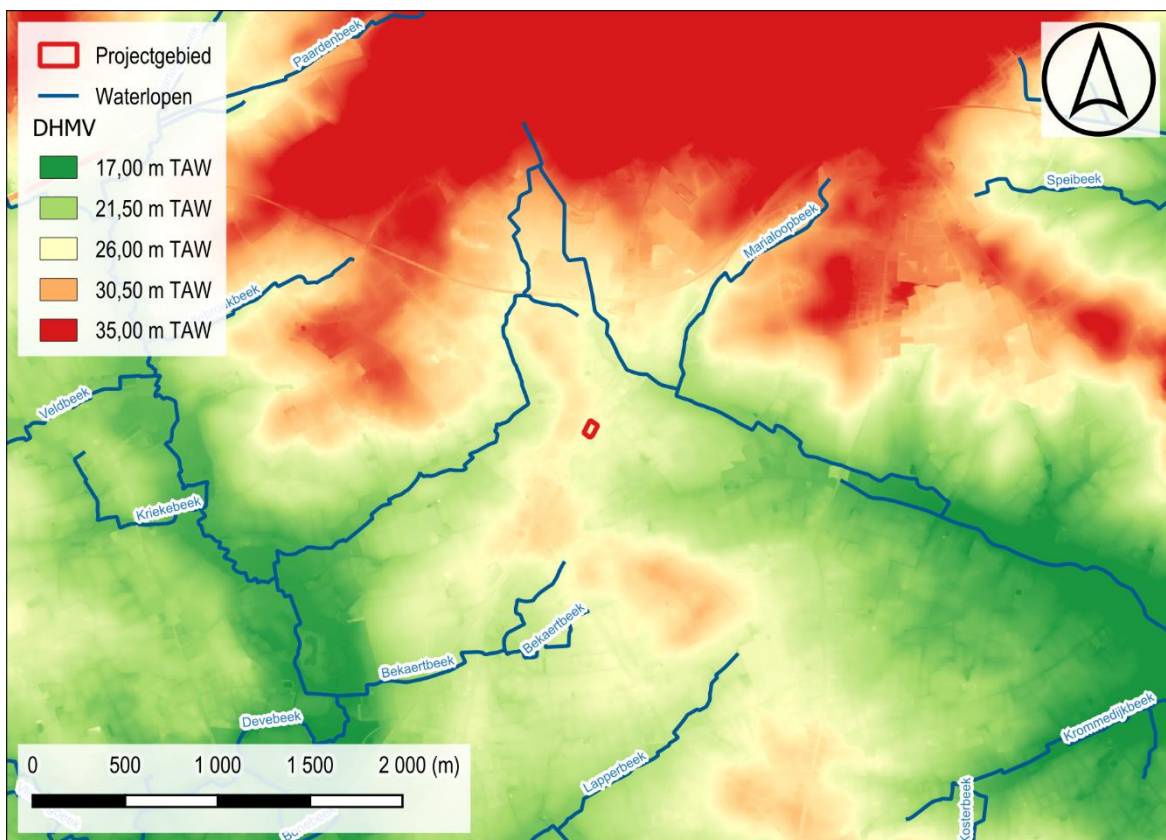
De bodemkaart geeft op het grootste deel van het terrein een 'vergraven grond' weer. In het noorden van het plangebied wordt een matig droge, lichte zandleembodem weergegeven.

Ter hoogte van het projectgebied komt voornamelijk het bodemtype **OT** voor. Dit type is een sterk vergraven grond waarbij de natuurlijk aanwezige bodem volledig verstoord kan zijn. Aan noordoostelijke zijde komt het bodemtype **Pcc** voor. Dit type is een matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Deze bodem heeft een 25-30 cm dikke grijsbruine bouwvoor en is goed humeus. Door in cultuurname is een deel van de uitlogingshorizont met de bouwvoor vermengd tot een homogeen goed humeuze Ap waaronder een bruingele overgangshorizont voorkomt van 20-30 cm dik. De verbrokkelde textuur B situeert zich tussen 50 en 80 cm. Veel Pcc gronden zijn beïnvloed door de Tertiair onderliggende formaties welke op wisselende diepte een gevarieerd substraat vormen.

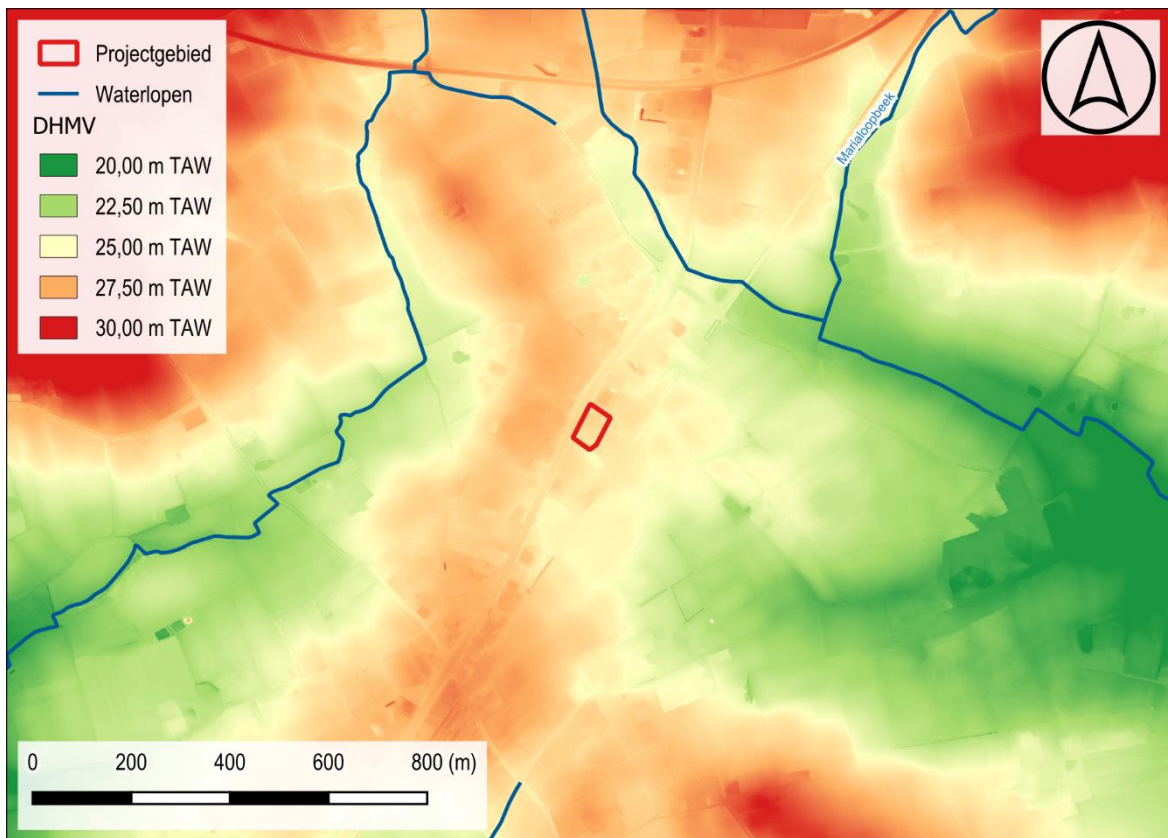
Hoewel de locatie, op een droge rug die wordt geflankeerd door twee beekvalleien, zeer aantrekkelijk geweest moet zijn voor rondtrekkende jager-verzamelaars zal een landschappelijk bodemonderzoek eerst de bewaringsomstandigheden moeten evalueren.

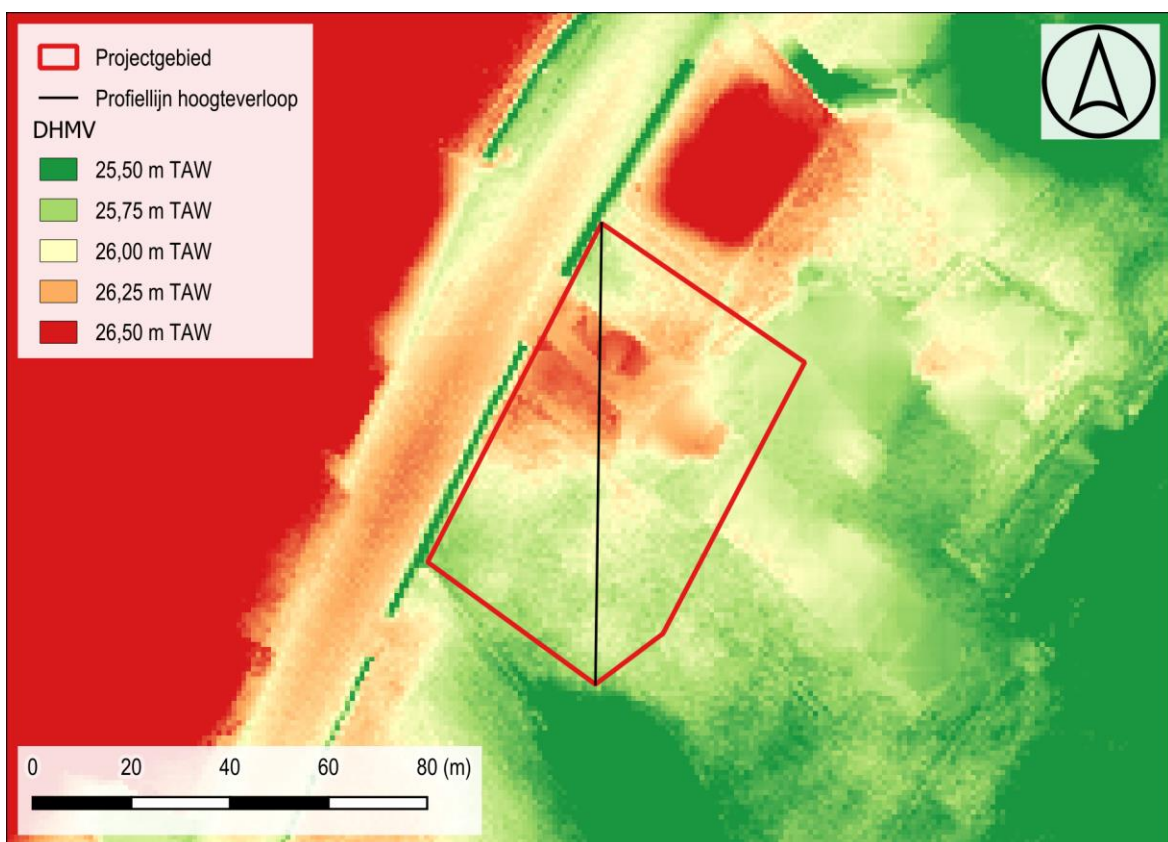
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

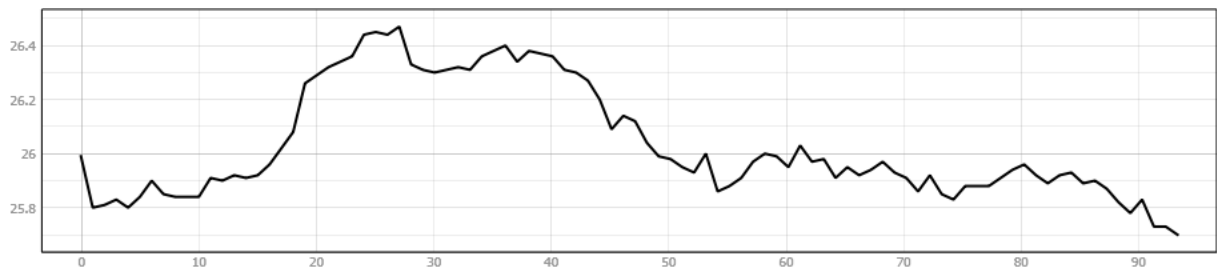
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

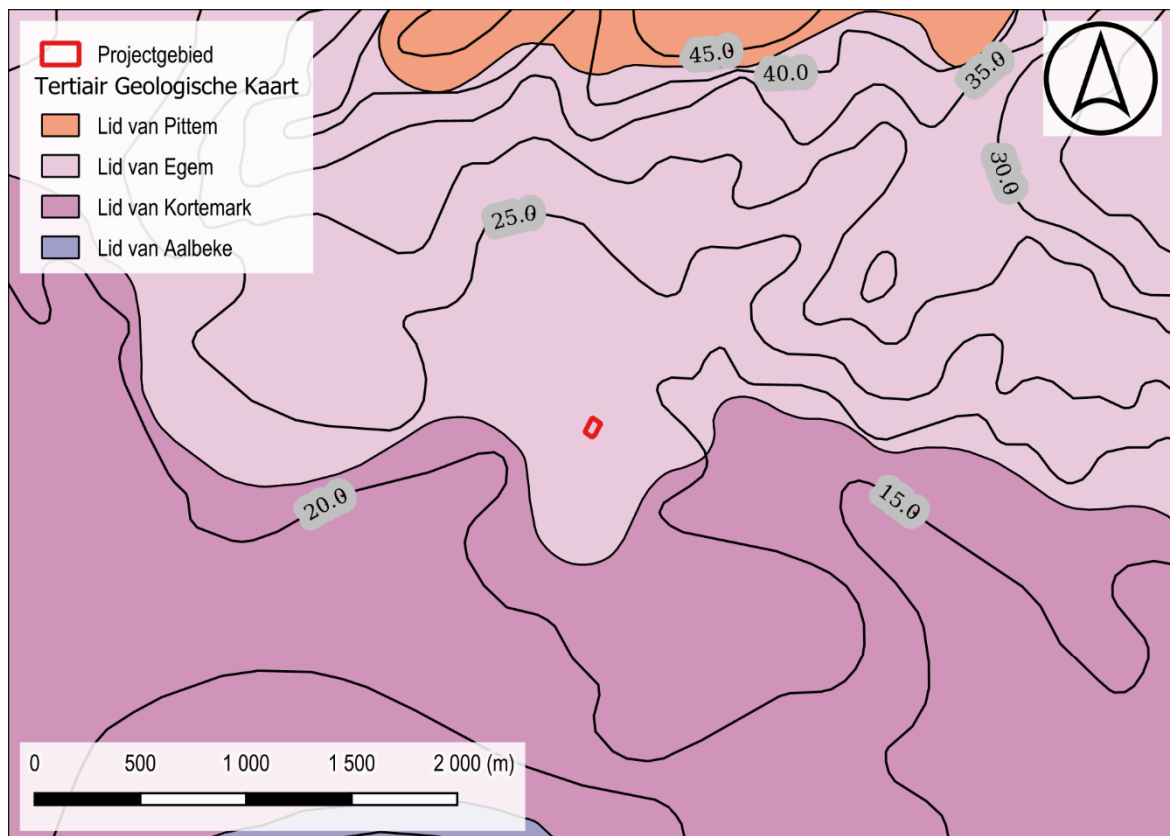
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

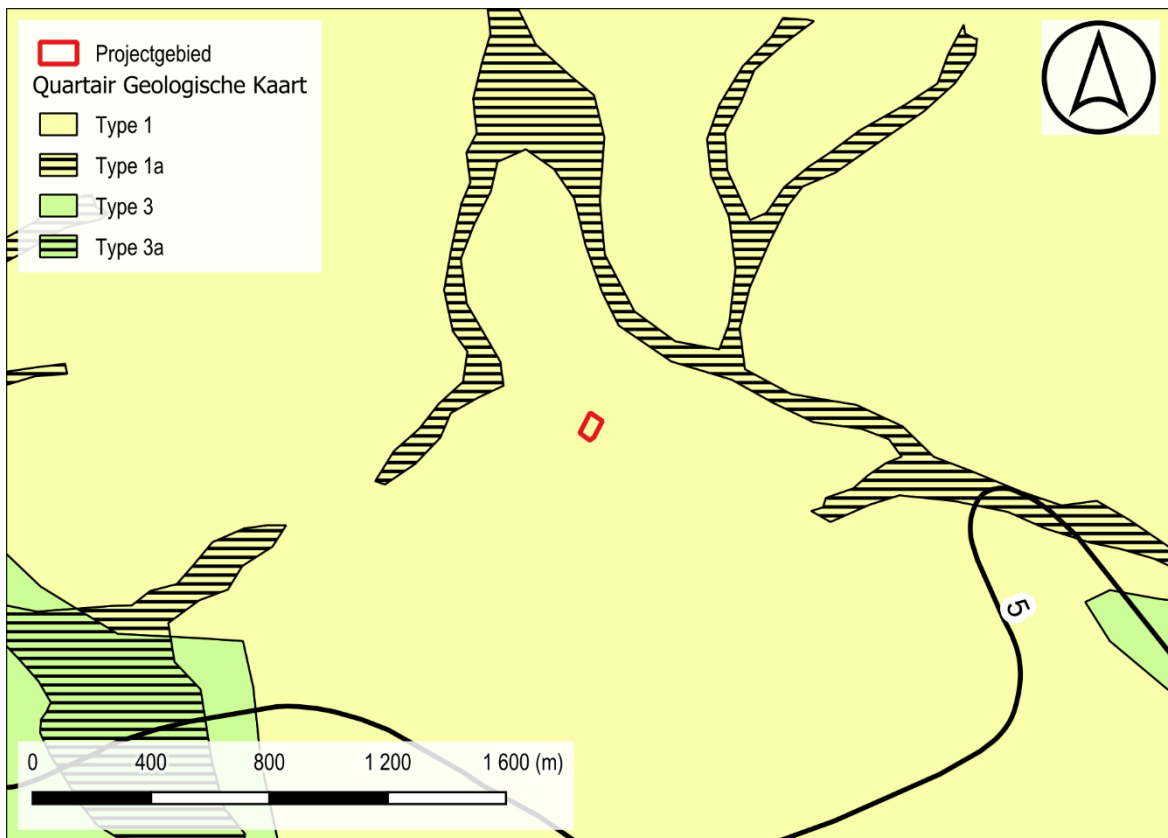
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

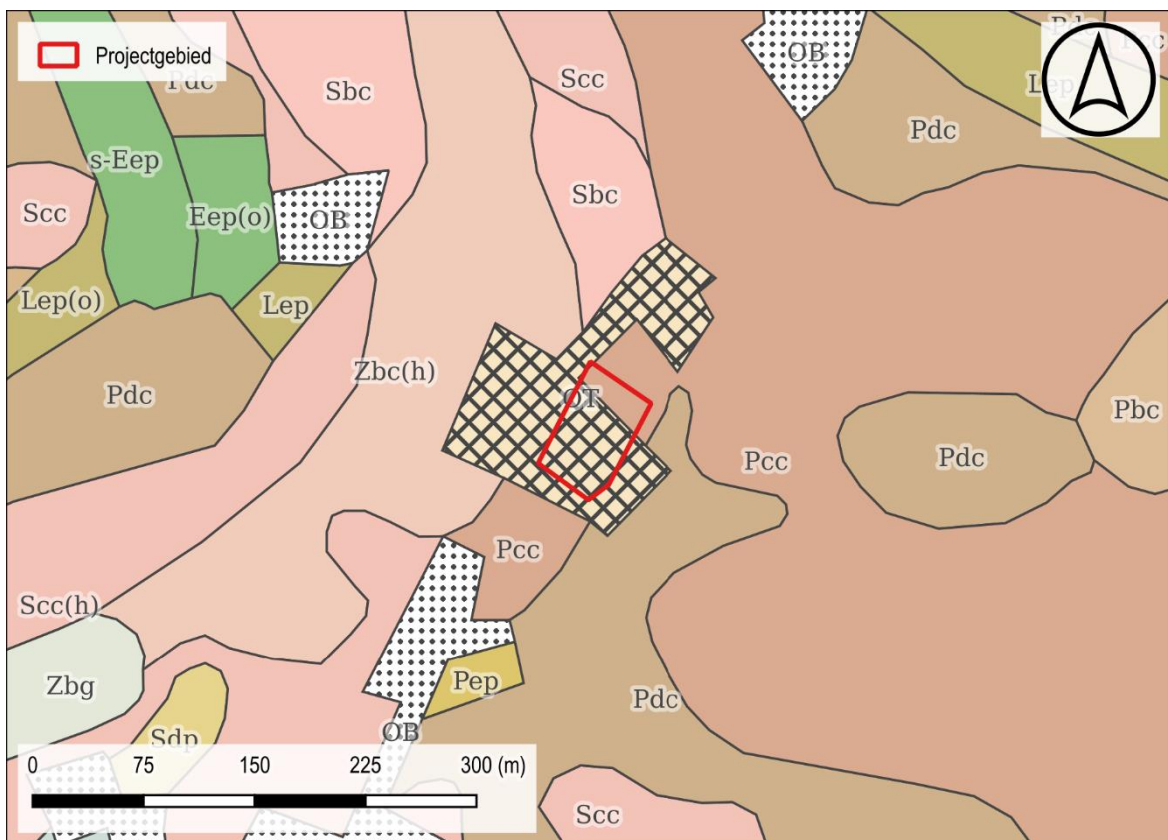
Figuur 9: Hoogteverloop N-Z

Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)

1.2.2 Historisch kader

I. Meulebeke

Etymologisch wordt de naam *Meulebeke* verklaard als een nederzetting met een molen "*molina*" aan een beek "*baki*", met name de Devebeek. De dorpskern ontwikkelde zich vermoedelijk vanuit een bidplaats uit de 7de eeuw die werd opgericht aan het knooppunt van verschillende verbindingswegen.

Meulebeke wordt in 880 tweemaal geteisterd door de Noormannen die de winter doorbrengen in Kortrijk en de hele streek plunderen. In de loop van de middeleeuwen wordt het moerasgebied rond de (Oude) Devebeek en de Lapperbeek geleidelijk drooggelegd door het omleiden van waterlopen en het delven van bijkomende afwateringsgrachten, waardoor onder meer de Borcht-, Kerke-, Deve-, Kazant- en Gavermeersen ontstaan.

De oudste schriftelijke vermelding van *Mulenbeca* dateert van 1100, wanneer een akte melding maakt van ene Reingout de Mulenbeca of Remigius van Meulebeke, die terugkeert van de in 1096 aangevatte kruistocht met graaf Robrecht II.

Ter Borcht of *Ter Burgt* is de hoofdheerlijkheid van Meulebeke, die door huwelijk in het bezit komt van het huis Van Bethune. In 1215 wordt als *dominus de Molenbeka* Willem van Bethune vermeld, zoon van Willem en Mathilde van Dendermonde en gehuwd met Elisabeth de Pont-Rohand, die onder meer een kasteel te Roesbrugge bezit en kloosters sticht in onder meer Beveren-IJzer (1232) en in Ieper (1240). Later (in 1655) wordt deze heerlijkheid verheven tot baronie.

De eerste stenen kerk van Meulebeke is een romaanse, driebeukige hallenkerk met vieringtoren die vermoedelijk dateert van circa 1100; errond ligt een kerkhof dat aanvankelijk met gras en bomen beplant is en aan de zuidzijde omhaagd is.

Op het einde van de 15de eeuw komt de heerlijkheid in het bezit van het geslacht de Beer door huwelijk van Cornelia Veyse, dochter van Isabella Van der Douve en haar eerste echtgenoot Jan Veyse, met Jan de Beer. Deze is eerste secretaris van de Bourgondische hertog Karel de Stoute, zegelbewaarder, griffier van de Raad van Vlaanderen en tevens heer van onder meer Merkem, Grammene en Lendelede. Zijn zoon Filips kan in 1515 de heerlijkheid definitief kopen van Joos Veyse, oom van Cornelia Veyse. De familie de Beer blijft bezitter van de heerlijkheid Meulebeke tot het einde van de 18de eeuw en zal een belangrijke stempel op de Meulebeekse geschiedenis drukken, cf. onder meer het familiewapen dat in het gemeentewapen is opgenomen.

Tijdens de 16de eeuw komt de vlas- en linnenindustrie in de Mandelstreek tot grote bloei, mede gestimuleerd door de bloeiende handel op Amerika, waardoor zelfs een tekort aan vlas ontstaat. Er bevindt zich een linnenblekerij in de dorpskern, nabij de Sint-Amanduskerk, en een blekerij ten noordoosten van het centrum, langsheen de huidige Blekerijstraat.

Na de herinrichting van de bisdommen in de Nederlanden in 1559 tijdens de regering van Filips II, behoort de parochie Meulebeke tot het bisdom Gent, meer bepaald tot de dekenij Tielt. In 1566 wordt de Sint-Amanduskerk tijdelijk gespaard van de beeldenstormers doordat de dorpsbewoners de stormklok luiden. Ook in 1572 slagen ze erin samen met de bevolking van Pittem, Ingelmunster, Ardooie en Koolskamp, de geuzen te verjagen. Toch wordt het interieur van de kerk in de daaropvolgende jaren beschadigd door de calvinistische

oproerlingen. De herstellingswerken aan de romaanse kerk duren tot in de eerste helft van de 17de eeuw.

Gedurende de volledige 17de eeuw wordt Meulebeke en omstreken belaagd door plunderende legers. Op 27 september 1645 steken de Franse troepen de Sint-Amanduskerk en enkele huizen en hoeves in brand; ook de kerkhofmuur wordt helemaal afgebroken. In 1652 begint men de herstellingswerken aan de kerk met de steun van het kapittel van Harelbeke en het dorpsbestuur. De kerk blijft echter in erbarmelijke toestand en de werken worden pas voltooid in 1715. Naast oorlogssperikelen teisteren eveneens pestepidemies de streek, waardoor een algemene verarming en bevolkingsrecessie optreedt.

Onder het Oostenrijkse bewind wordt de militaire voogdij waargenomen door de Hollanders die legergarnizoenen vestigen om een verdedigingslijn op te bouwen. In 1705 dreigen ze de Sint-Amanduskerk in brand te steken, doch in ruil voor een geldstorting kan de overheid dit verijdelen. Hetzelfde jaar laat het bestuur uit voorzorg de in 1703 geplaatste houten schutting rond het kerkhof herstellen en een wachthuis timmeren. De relatieve rust en vooruitgang in de 18de eeuw wordt onderbroken wanneer troepen van de Franse koning Lodewijk XV tijdens de lente van 1744 de kasselrij Kortrijk binnenvallen, waarna de bevolking gebukt gaat onder de zware last van inkwartiering van de soldaten.

De kern van de vlas- en linnenindustrie ligt in de 18de eeuw nog steeds in de Mandelvallei. Uit de nijverheidstelling van 1739 blijkt dat Meulebeke, net als Pittem, het hoogste aantal meesterwevers telt in de kasselrij Kortrijk. In het kader van de Oostenrijkse politiek om de economie te bevorderen en de lokale handel te stimuleren, verkrijgt Meulebeke als centrum van de vlasnijverheid in 1784 van keizer Jozef II een marktoctrooi, dit ondanks het verzet van de stad Tielt.

Het economische leven blijft in de 19de eeuw bijna volledig beperkt tot de landbouw en de linnennijverheid. De huisnijverheid neemt een steeds belangrijker plaats in als bijkomende inkomstenbron. De meest voorkomende ambachten zijn molenaars, hoefsmeden, herbergiers, winkeliers, bakkers, kuipers, huidenbewerkers, stoelendraaiers, kamslagers en koperslagers.²

II. Projectgebied

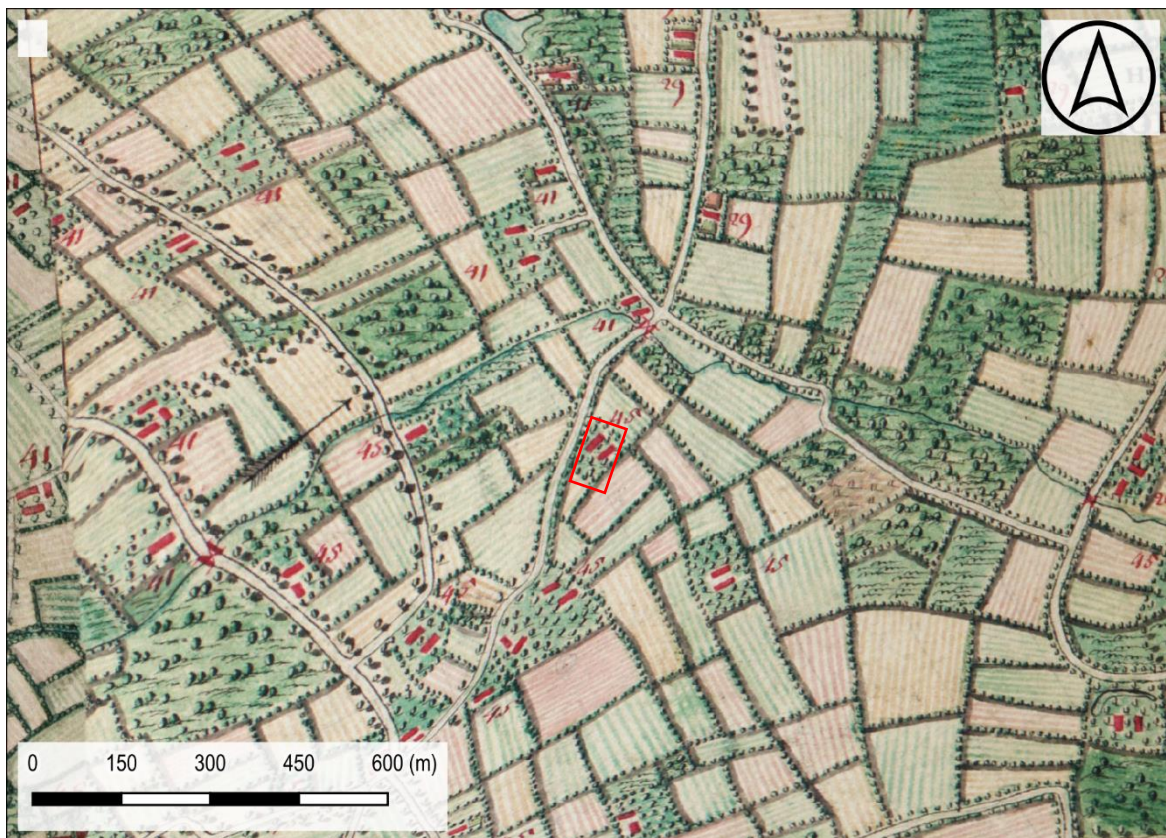
De Ferrariskaart (1771-77) karteert het projectgebied ter hoogte van een met bomen begroeid perceel met twee gebouwen. Het huidige woonhuis op de site gaat mogelijk terug op één van deze structuren maar het huidige gebouw is duidelijk recenter. Mogelijk kunnen wel oudere restanten bewaard zijn in de ondergrond.

Het verloop van de Tieltstraat is reeds herkenbaar. Rondom het onderzoeksgebied liggen akkers. Op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) staan drie gebouwen afgebeeld ter hoogte van het projectgebied. Aan de noordzijde van de ondertussen rechtgetrokken Tieltstraat wordt het gehucht "Nieuwmolen" weergegeven, naar de vermoedelijk in de eerste helft van de 19de eeuw opgerichte *Nieuwe molen* tegen de grens met Tielt. Deze houten graanwindmolen, ook gekend als *Ploviers molen*, wordt in 1900 voorzien van een

² INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Meulebeke [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14735> (geraadpleegd op 3 januari 2024).

stoommaalderij en in 1929 afgebroken.³ Op de Vandermaelenkaart (ca. 1846-54) is ten (zuid)oosten een spoorlijn afgebeeld die onder andere Meulebeke en Tielt met elkaar verbindt.

Op de luchtfoto van 1971 is het boerenerf ter hoogte van het projectgebied reeds te herkennen. De site bevat het huidige woonhuis, een stal ten noordoosten en een stal ten oosten (deels buiten de projectgrenzen) en een gebouw ten zuiden van dit woonhuis, op het stuk grasland dat op heden onbebouwd is. Op het luchtbeeld van 2000-03 is dit zuidelijk gelegen gebouw afgebroken. Sindsdien wijzigde de invulling ter hoogte van het projectgebied nauwelijks.

Figuur 13: Situering projectgebied bij benadering t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

³ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: Tielstraat [online], <https://id.erfgoed.net/themas/12699> (geraadpleegd op 3 januari 2024).

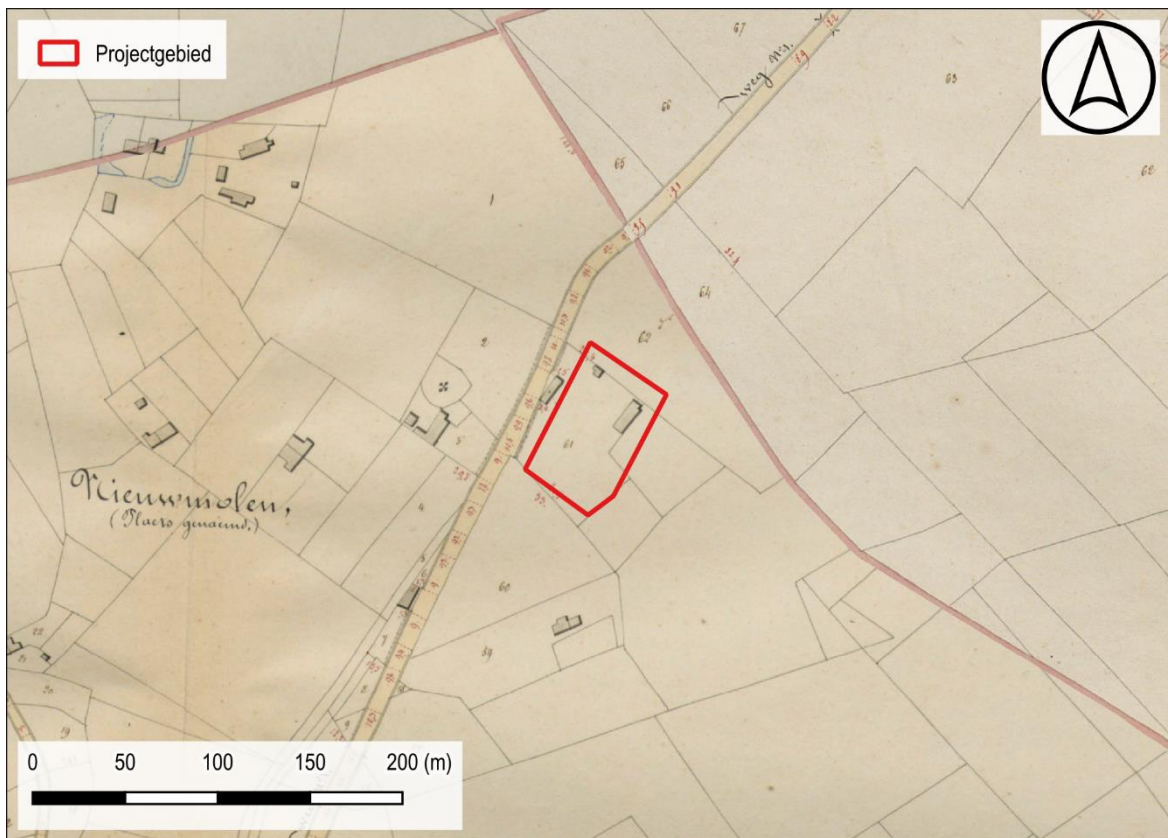
Figuur 14: Bestaand woonhuis binnen de projectgrenzen (©Google Streetview)

Figuur 15: Situering projectgebied bij benadering t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

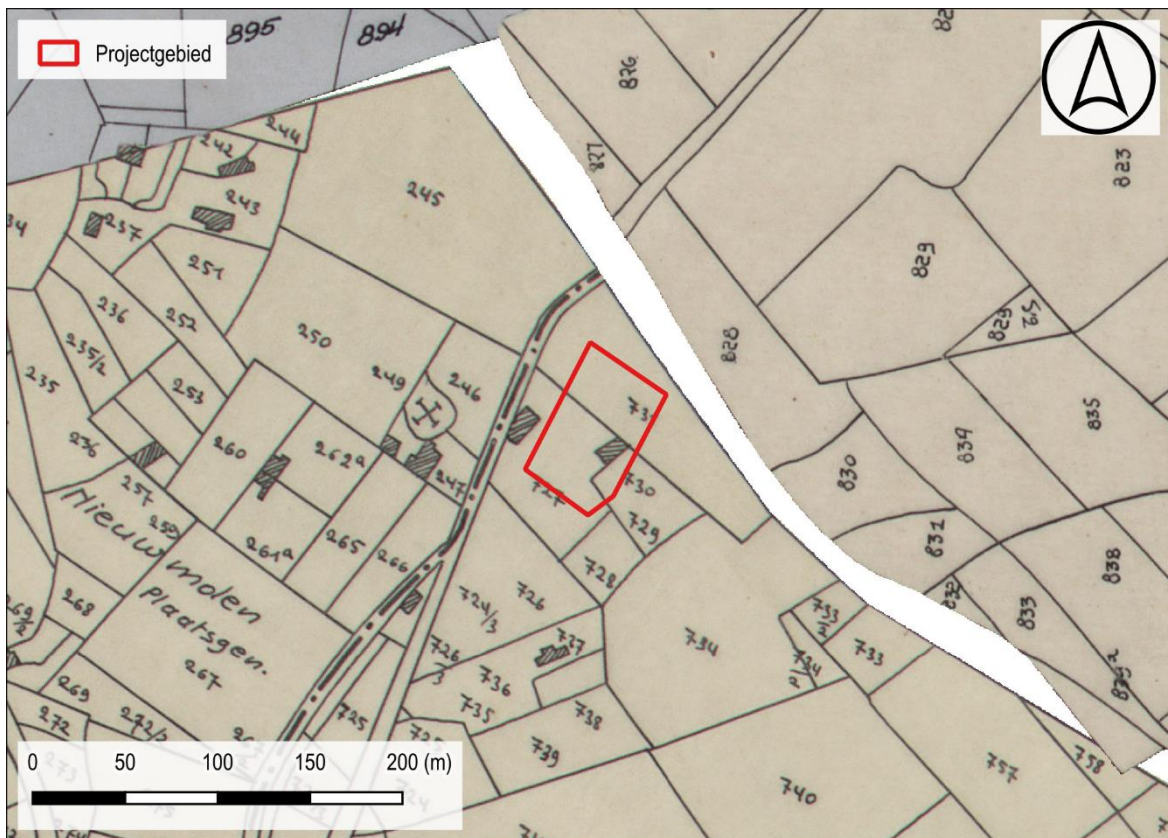
Figuur 16: Projectgebied bij benadering t.a.v. een plan van de weg van Meulebeke naar Tiel door A. Lefebvre. 1788 (Bron: Cartesius, RAB provinciekaarten nr. 1000)

Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)

Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt)

Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)

Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)

Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)

Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)

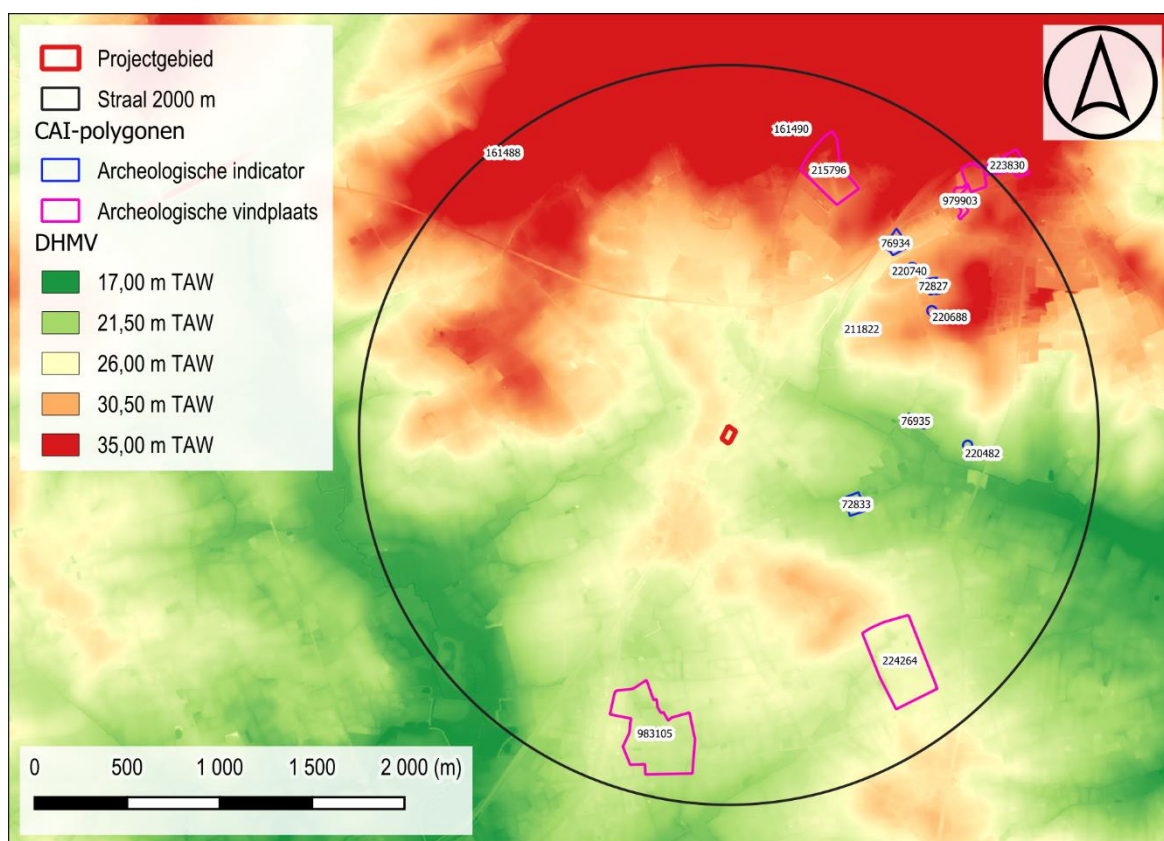
Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)

Figuur 24: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)

1.2.3 Archeologisch kader

In de ruime omgeving van het onderzoeksgebied zijn meerder prospecties uitgevoerd waarbij in hoofdzaak relictten uit de postmiddeleeuwse periode zijn aangetroffen. Dit betreft voornamelijk resten van grachten en greppels. Bij vlakdekkend onderzoek ten zuiden van het onderzoeksgebied, in lager gelegen gebied, werden bewoningssporen uit de metaaltijden en Romeinse periode in kaart gebracht. Tevens werden er meerder houtskoolrijke sporen aangetroffen die mogelijk geïnterpreteerd kunnen worden als crematiegraven uit deze periode. Daarnaast werden er eveneens bewoningssporen uit de middeleeuwen onderzocht. Vanwege de schaarste aan vondstmateriaal is een gedegen datering van deze sporen echter moeilijk. Verder noordwaarts, tegen het centrum van Tiel, werd bij een proefsleuvenonderzoek eveneens een vuistbijl gerecupereerd uit de vulling van een depressie die duidelijk wijst op menselijke aanwezigheid tijdens het neolithicum. Ook bij veldprospecties in de omgeving werd materiaal uit het neolithicum en eveneens het mesolithicum gerecupereerd. De gekende waarden wijzen aldus op een zo goed als doorlopende menselijke aanwezigheid sinds de steentijden in de omgeving van het plangebied.

Figuur 25: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).

I. Archeologische indicatoren

72827	Indicator cartografie
	Late middeleeuwen: Site met walgracht
72833	Indicator cartografie
	Late middeleeuwen: site met walgracht

76934	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
76935	Indicator cartografie Late middeleeuwen: Hoeve
161488	Veldkartering Neolithicum: kleine en grote pijlsnedes, gesteelde pijlpunten, gepolijste bijlen Mesolithicum: mesolithische gepatineerde piramidale kern voor microklingen
161490	Veldkartering Neolithicum: geen bijkomende specificatie over aantal vondsten of aard van de vondsten
211822	Metaaldetectie 18 ^{de} eeuw: Knoop van het 45 ^e regiment onder Napoleon Bonaparte
220482	Metaaldetectie Late middeleeuwen: Franse rekenpenning, 15de eeuw, voorzijde: schild met drie fleurs de lis, keerzijde: kruis met fleur de lis 19 ^{de} eeuw: 1 centiem, 1862, Belgisch Koninkrijk, afbeelding Leopold I 20 ^{ste} eeuw: 1 centiem, 1901, Belgisch Koninkrijk, afbeelding Leopold II Nieuwste tijd: 5x kogelpunt, 2x musketkogels
220644	Metaaldetectie 20 ^{ste} eeuw: 4 kogelpunten, 2 hulzen, 5 onbepaalde munten, 1 leeuwencent
220685	Metaaldetectie 18 ^{de} eeuw: 10x oorden Maria Theresia (1750-4) 19 ^{de} eeuw: 2x pfenning 1866, Scheidemunze, Ludwig II van Beieren, 2x cent, Nederland, 1819-1877, 1x 2cent, Koninkrijk België, tussen 1833-1865, 1x cent, 1823, Willem I van Nederland Onbepaald: 2x niet-gedetermineerde munt
220688	Metaaldetectie 18 ^{de} eeuw: 1 liard 1770, Lodewijk XV van Frankrijk
220740	Metaaldetectie Onbepaald: 5x onbepaalde munten 17 ^{de} eeuw: muntgewicht 1645 voor 1 florino di Camera/Scudo 19 ^{de} eeuw: Halve cent Willem I van Nederland 182?, Vermoedelijk 1 cent Koninkrijk België 20 ^{ste} eeuw: 12 kogelpunten
220743	Metaaldetectie

	20 ^{ste} eeuw: 1 bikkel (1914-45), 9 kogelpunten, 2 hulzen
--	---

II. Archeologische vindplaatsen

215796	Mechanische prospectie Middeleeuwen: een gracht Nieuwste tijd: perceelsgreppels, kuilen en een weg Bron: https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/3290 B. Bartholomieux & C. Vanhoutte 2017: Archeologienota Tilt Abeelstraat (prov. West-Vlaanderen) Verslag van Resultaten Proefsleuvenonderzoek, Ingelmunster. Literatuur (2017)
223830	Mechanische prospectie Middenneolithicum: gepolijste bijl herbruikt als klopper Onbepaald: greppels en een depressie. De greppels worden als perceelsgreppels geïnterpreteerd. De depressie als natuurlijk. Bron: https://id.erfgoed.net/archeologie/notas/10860 Polfliet, B., Vanhecke, I., Vanhercke, J. & Slabbink, F. (2019) Bedevaartstraat. Tielt. West - Vlaanderen. Nota, Brugge. Literatuur (2019)
224264	Mechanische prospectie Nieuwe tijd: verschillende perceelsgrenzen/afwateringsgrachten Onbepaald: houtskoolmeiler, haardkuil en waterkuil Bron: Bot B., Slabbink F. 2018: Marialoop (Meulebeke, West-Vlaanderen). Rapportering prospectie. Nota, Sint-Michiels-Brugge. https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/6867 Literatuur (2018)
979903	Mechanische prospectie Aangeduid als Gebied geen archeologie sinds 30-06-2021 Nieuwe tijd: Twee greppels die als perceelsgreppel zijn geïnterpreteerd worden, gezien hun parallelle verloop met de huidige perceelgrens. Bron: Hebinck K. A. & Bink M. (2019): Tielt-Marialoopbeek (TLT3005) Nota / archeologisch booronderzoek / proefsleuvenonderzoek, Amsterdam Nota (archeologieportaal) (04-09-2019)
983105	Mechanische prospectie Aangeduid als Gebied geen archeologie sinds 25-11-2019 Metaaltijden: Het lijkt erop dat er tijdens de metaaltijden een nederzetting aanwezig was ter hoogte van een centrale opduiking in het landschap geflankeerd door de vlakte van de Haandeput. In de vulling van de sporen werden scherven aangetroffen die een datering in de metaaltijden naar voren brengt. Weinig scherven, maar er werden wel zeer broze

	fragmenten handgemaakt aardewerk in prehistorische techniek aangetroffen verspreid over alle sporen. Romeinse tijd: Drietal zones met Romeinse sporen, waarvan twee met funeraire sporen. Vier houtskoolmeilers: onzeker of ze tot deze periode behoren (zie ook ongedateerde sporen), Drie mogelijke brandrestengraven (er werd geen botmateriaal aangetroffen); Handgevormd aardewerk; Middeleeuwen: Gestructureerde aanleg van sporen gecombineerd met een bijna afwezig zijn van vondsten. De beperkte vondsten (12 stuks) betreffen allen grijs gedraaid aardewerk met uitzondering van twee dakpanfragmenten. Paalsporen, waterhoudende structuur, kuilen Talrijke afwateringsgrachten en greppels die, op basis van de aanwezigheid van kommen, grappen, teilen, en rood aardewerk Late/post middeleeuwen: Kuilen, grachten, greppels, paalsporen en mogelijke waterhoudende structuren. WOI: brede kuil waarin op de bodem de restanten van een obus met loden schrapnellbollen uit de Eerste Wereldoorlog Bron: DECONYNCK J. 2015: Meulebeke Haandeput Rapportage van het archeologisch proefsleuvenonderzoek 15 september - 16 oktober 2015, GATE-rapport 95. Literatuur (2015)
983595	Mechanische prospectie Aangeduid als Gebied geen archeologie sinds 30-06-2021 Late middeleeuwen: reeks greppels met aardewerk Nieuwe tijd: perceelsgrachten 20ste eeuw: bomkuil, flesje 'amol' Bron: MESTDAGH B. 2022: Nota. Verslag van resultaten Proefsleuvenonderzoek, Tielt Blekerijstraat (prov. West-Vlaanderen), Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster. Nota (archeologieportaal) (2022)

1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling aan de Tieltstraat te Meulebeke. Het plangebied is ca. 3775 m² groot. Het noordelijke gedeelte van het terrein wordt ingenomen door een woning, bijgebouwen verharding en tuinzone. Het zuidelijke terreindeel is in gebruik als grasland. De aanwezige infrastructuur wordt integraal gesloopt in het kader van de geplande ontwikkeling.

Het onderzoeksgebied bevindt zich ter hoogte van een smalle zuidelijke uitloper van het noordelijk gelegen Tielts Plateau. Langs de westzijde van deze uitloper stroomt de Schellebeek, langs de westzijde van deze rug bevindt zich de vallei van de Marialoopbeek en haar zijtakken. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een profielopbouw weer waarvan de top bestaat uit eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen. De bodemkaart geeft op het grootste deel van het terrein een 'vergraven grond' weer. In het noorden van het plangebied wordt een matig droge, lichte zandleembodem weergegeven. Hoewel de locatie, op een droge rug die wordt geflankeerd door twee beekvalleien, zeer aantrekkelijk geweest moet zijn voor rondtrekkende jager-verzamelaars zal een landschappelijk bodemonderzoek eerst de bewaringsomstandigheden moeten evalueren.

De cartografische bronnen reflecteren een landelijke en open omgeving. Op de Ferrariskaart is het verloop van de Meulebekastraat reeds te herkennen. Ter hoogte van het plangebied is een hoeve weergegeven die bestaat uit twee gebouwen. Rondom de bebouwing is boomgaard aangegeven. Het plangebied bevindt zich op ruime afstand van zowel het historische centrum van Tielt in het noorden en dat van Meulebeke in het zuiden. Op het 19^e-eeuwse kaartmateriaal is binnen de grenzen van het plangebied weinig tot geen verandering op te merken. Aan de overzijde van de Meulebekastraat is een molen aangeduid met de naam 'Nieuw(en) molen'. Binnen de orthofotosequentie is op het oudste luchtbeeld te zien dat het zuidelijke terreindeel oorspronkelijk ook bebouwd was. Op het beeld van de jaren '80 is deze bebouwing niet langer te zien en is de huidige toestand te herkennen.

In de ruime omgeving van het onderzoeksgebied zijn meerder prospecties uitgevoerd waarbij in hoofdzaak relictten uit de postmiddeleeuwse periode zijn aangetroffen. Dit betreft voornamelijk resten van grachten en greppels. Bij vlakdekkend onderzoek ten zuiden van het onderzoeksgebied, in lager gelegen gebied, werden bewoningssporen uit de metaaltijden en Romeinse periode in kaart gebracht. Tevens werden er meerder houtskoolrijke sporen aangetroffen die mogelijk geïnterpreteerd kunnen worden als crematiegraven uit deze periode. Daarnaast werden er eveneens bewoningssporen uit de middeleeuwen onderzocht. Vanwege de schaarste aan vondstmateriaal is een gedegen datering van deze sporen echter moeilijk. Verder noordwaarts, tegen het centrum van Tielt, werd bij een proefsleuvenonderzoek eveneens een vuistbijl gerecupereerd uit de vulling van een depressie die duidelijk wijst op menselijke aanwezigheid tijdens het neolithicum. Ook bij veldprospecties in de omgeving werd materiaal uit het neolithicum en eveneens het mesolithicum gerecupereerd. De gekende waarden wijzen aldus op een zo goed als doorlopende menselijke aanwezigheid sinds de steentijden in de omgeving van het plangebied.

Concreet dient ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat uit zowel artefactensites als resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen. Daartegenover staat echter dat de gegevens van de bodemkaart wijzen op een mogelijk verstoord bodemarchief. Mogelijk kan verder onderzoek niet langer leiden tot wezenlijke kenniswinst. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw en verstoringsgraad te evalueren. Mocht echter blijken dat plaatselijk bodemhorizonten aanwezig zijn die kunnen wijzen op betere bewaringsomstandigheden m.b.t. artefactenconcentraties dan dienen deze bemonsterd te worden in een verkennend grid. In het geval van een positieve staalname wordt dit onderzoek aangevuld met waarderende archeologische boringen en/of testvakken. Met betrekking tot erfgoed bestaand uit bodemsporen is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte onderzoeksmethode indien dit nog kan leiden tot kenniswinst.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

KAARTMATERIAAL

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, Graaf de Ferraris [1771-1778]

Atlas der Buurtwegen d.d. 1842

Topografische kaart van Vandermaelen d.d. 1846 – 1854

Popp-kaart d.d. 1842-1879

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroerenderfgoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)	4
Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	6
Figuur 4: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	7
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).9	
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	9
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	10
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	10
Figuur 9: Hoogteverloop N-Z	11
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)	11
Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)	12
Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt)	12
Figuur 13: Situering projectgebied bij benadering t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	15
Figuur 14: Bestaand wonnhuis binnen de projectgrenzen (©Google Streetview).....	16
Figuur 15: Situering projectgebied bij benadering t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	16
Figuur 16: Projectgebied bij benadering t.a.v. een plan van de weg van Meulebeke naar Tielt door A. Lefebvre. 1788 (Bron: Cartesius, RAB provinciekaarten nr. 1000)	17
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)	18
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt) ...	18
Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)	19
Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)	19
Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)	20
Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)	20
Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)	21
Figuur 24: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)	21
Figuur 25: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).	22

BOORLIJST

CHRONOLOGISCH KADER

